

ข้าว สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

THAI RICE EXPORTERS ASSOCIATION

สถานการณ์ส่งออกครึ่งปีแรก และแนวโน้มครึ่งปีหลัง ปี 2555

ภาพรวมสถานการณ์การค้าข้าวของโลก

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดการณ์ว่าการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี 2555 จะมีปริมาณ 35.4 ล้านตันข้าวสาร และในปี 2556 จะมีปริมาณ 35.8 ล้านตันข้าวสาร โดยในปี 2555 คาดการณ์ว่าอินเดียจะส่งออกมาเป็นอันดับ 1 อยู่ที่ 8 ล้านตัน ตามมาด้วยเวียดนามที่เป็นอันดับ 2 อยู่ที่ 7 ล้านตัน และไทยขยับลงมาเป็นอันดับ 3 อยู่ที่ 6.5 ล้านตัน ขณะที่ปากีสถานและสหรัฐฯตามมาเป็นอันดับ 4 และ 5 อยู่ที่ 3.75 และ 3.45 ล้านตันตามลำดับ

สำหรับประเทศผู้นำเข้าข้าวนั้น คาดว่าในปี 2555 ไนจีเรียจะนำเข้ามากเป็นอันดับ 1 อยู่ที่ 2.25 ล้านตัน ตามมาด้วยอันดับ 2 คืออิหร่าน อยู่ที่ 1.9 ล้านตัน ขณะที่จีนและฟิลิปปินส์อยู่ในอันดับ 3 ที่ 1.5 ล้านตัน เท่ากัน ส่วนอินโดนีเซียขยับลงมาอยู่ในอันดับ 4 อยู่ที่ 1.25 ล้านตัน และอิรักเป็นอันดับ 5 อยู่ที่ 1.2 ล้านตัน

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวไทยในปี 2555

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554	2555*	+/- (%)	2556**
การส่งออก-นำเข้าของโลก	31.85	29.76	29.40	31.55	36.15	35.45	-1.94	35.80
อินเดีย	6.30	3.40	2.15	2.23	4.64	8.00	72.41	6.50
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	19.78	11.42	7.31	7.07	12.84	22.57	75.82	18.16
เวียดนาม	4.52	4.65	5.95	6.73	7.00	7.00	0.00	7.00
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	14.19	15.63	20.24	21.33	19.36	19.75	1.97	19.55
ไทย	9.56	10.01	8.57	9.05	10.65	6.50	-38.97	8.00
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	30.02	33.64	29.15	28.68	29.46	18.34	-37.76	22.35
ปากีสถาน	2.70	3.05	3.19	4.00	3.41	3.75	9.97	4.00
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	8.48	10.25	10.85	12.68	9.43	10.58	12.14	11.17
สหรัฐฯ	3.00	3.27	3.02	3.87	3.21	3.45	7.48	3.10
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	9.42	10.99	10.27	12.27	8.88	9.73	9.60	8.66

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

ตัวเลขเบื้องต้น *ตัวเลขคาดการณ์**ตัวเลขพยากรณ์

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

การส่งออกข้าวของไทยครึ่งปีแรก (2555)

1. ส่งออกข้าวปริมาณ 3.45 ล้านตัน ลดลง 45% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2554
2. มูลค่า 71,438 ล้านบาท ลดลง 34% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2554
3. มูลค่า 2,314 ล้านเหรียญสหรัฐ ลดลง 35% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2554
4. ราคาส่งออกเฉลี่ยตันละ 671 เหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้น 19% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2554

ปริมาณส่งออกรายชนิดข้าว ปี 2553 – 2555

ชนิดข้าว	2553	2554	ม.ค.-มิ.ย.		(%) 55/54
			2554	2555	
ตันข้าวขาว	2,873,590	4,134,844	2,658,796	1,226,652	-53.86
ปลายข้าวขาว	188,984	268,931	154,192	8,268	-94.64
ตันข้าวหอมมะลิ	1,666,385	1,573,671	708,085	612,279	-13.53
ปลายข้าวหอมมะลิ	688,676	782,500	444,035	246,529	-44.48
ตันข้าวเหนียว	3,166,117	3,430,014	2,111,045	1,214,513	-42.47
ปลายข้าวเหนียว	3,615	1,756	567	113	-80.10
ตันข้าวเหนียว	174,836	148,403	87,962	68,723	-21.87
ปลายข้าวเหนียว	80,379	110,129	50,193	35,181	-29.91
ตันข้าวหอมปทุม	158,684	194,606	112,189	40,365	-64.02
ปลายข้าวหอมปทุม	2,464	1,820	1,047	200	-80.90
รวม (ตัน)	9,003,730	10,646,673	6,328,110	3,452,822	-45.44
มูลค่า (ล้านบาท)	171,012	192,742	107,644	71,438	-33.64
ราคาต่อหน่วย (บ.)	18,993	18,104	17,010	20,690	21.63

ประเทศผู้นำเข้าข้าวไทย ม.ค.-มิ.ย. 2554-2555

ที่	ประเทศ	2553	2554	ม.ค.-มิ.ย.		% (55/54)
				2554	2555	
1	ไนจีเรีย	1,399,806	1,549,964	791,362	818,197	3.4
2	อินโดนีเซีย	277,305	914,918	577,017	280,540	-51.4
3	อิรัก	502,712	627,300	512,103	225,974	-55.9
4	สหรัฐอเมริกา	387,806	373,714	183,855	162,607	-11.6
5	แอฟริกาใต้	581,689	561,200	263,223	149,301	-43.3
6	ไต้หวัน	646,846	568,046	233,589	144,877	-38.0
7	เบเนน	465,676	202,040	143,895	132,598	-7.9
8	แคนาดา	241,527	190,233	112,336	126,540	12.6
9	ญี่ปุ่น	283,675	307,986	191,696	121,664	-36.5
10	โมซัมบิก	98,111	183,948	85,434	100,380	17.5

คาดการณ์การส่งออกข้าวไทย ครึ่งปีหลัง (2555)

ชนิดข้าว	2553	2554	คาดการณ์	คาดการณ์	+/- (55/54)	ส่งออก	คาดการณ์
			ส่งออกปี	ส่งออกปี		ม.ค.-มิ.ย.	ส่งออก
			2555 (เดิม)	2555 (ใหม่)		2555	ครึ่งปีหลัง 2555
ข้าวขาว	3.06	4.40	3.0	2.2	-50.0	1.23	0.97
ข้าวเหนียว	3.17	3.43	1.5	2.0	-41.7	1.21	0.79
ข้าวหอมมะลิ	2.35	2.36	1.5	1.8	-23.7	0.86	0.94
ข้าวอื่นๆ	0.42	0.46	0.5	0.5	8.7	0.14	0.36
รวม (ล้านตัน)	9.00	10.65	6.5	6.5	-39.0	3.45	3.05

* คาดการณ์ส่งออก

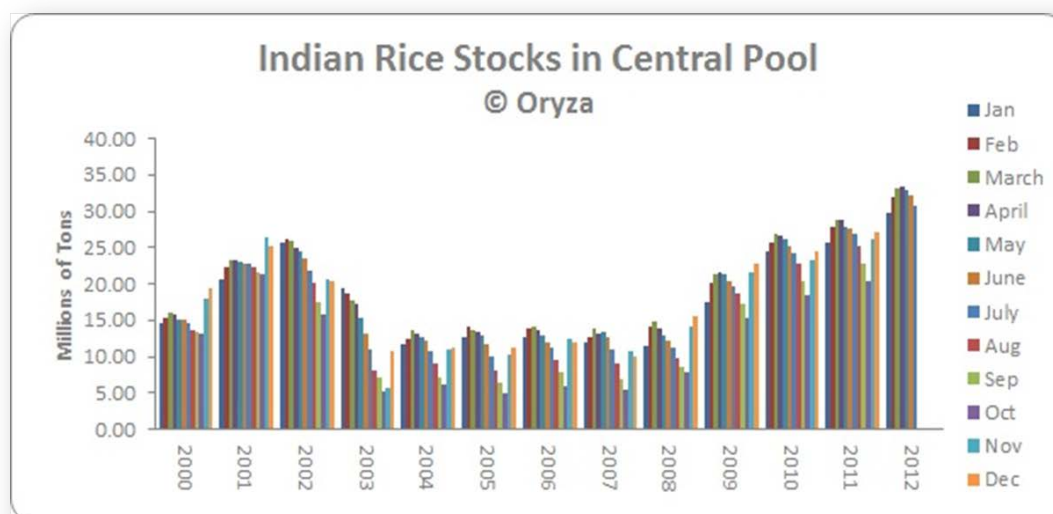
* หมายเหตุ ข้าวอื่นๆ เช่น ข้าวเหนียว ข้าวหอมปทุมธานี เป็นต้น

ปัจจัยที่มีผลในเชิงลบต่อการส่งออกข้าวไทย

ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2555 นี้ คาดว่าจะเป็นปีที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่จะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าว ทั้งจากปัญหาภายในและภายนอกประเทศ โดยสมาคมได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องประสบในปีนี้ ดังนี้

1. สต็อกข้าวของอินเดียมีมากเพียงพอต่อการส่งออกได้ทั้งปี

อินเดียมีสต็อกข้าว ณ วันที่ 1 ก.ค. จำนวน 30.7 ล้านตัน สูงกว่าปีที่ผ่านมา 14.5% และมากเป็น 3 เท่าของสต็อกขั้นต่ำที่รัฐบาลกำหนดไว้เป็นมูลภัณฑ์กันชนและสำรองเพื่อความมั่นคงด้านอาหารไว้ที่ 10.8 ล้านตัน ณ วันที่ 1 ก.ค.

2. ค่าเงินรูปีของอินเดียอ่อนค่าลง ทำให้ราคา FOB ส่งออกของอินเดียยิ่งลดลง

ปัจจัยสำคัญเชิงบวกที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการส่งออกที่สำคัญคือ ค่าเงินรูปีที่อ่อนลงอย่างมากจากปกติที่ประมาณ 49-50 รูปีต่อ 1 เหรียญสหรัฐฯ เป็น 55.32 รูปีต่อ 1 เหรียญสหรัฐฯ (ณ วันที่ 23 กรกฎาคม 2555) ทั้งนี้ ค่าเงินรูปีอ่อนค่าลง 4% นับจากต้นปี และลดลง 25% จากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา (44.34 รูปีต่อ 1 เหรียญสหรัฐฯ)

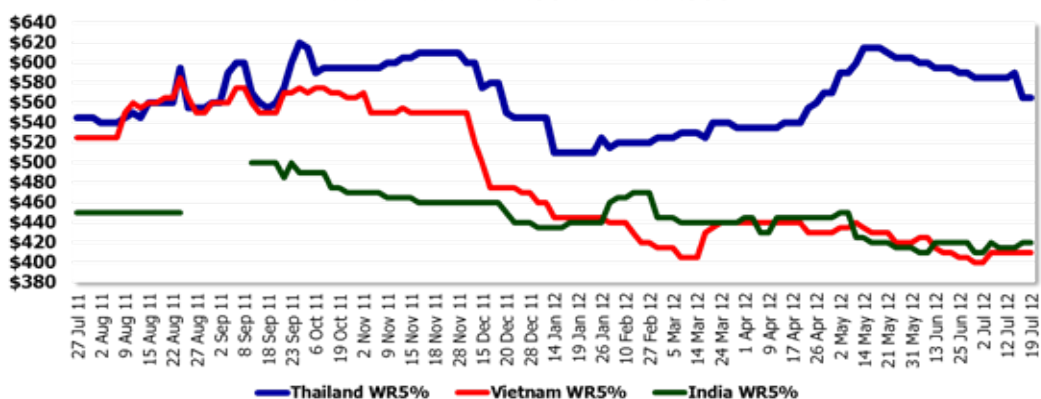
3. ความต้องการข้าวจากอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ลดลง ทำให้เวียดนามหันมาชิงตลาดชาวไทย

การที่ในปีนี้เป็นประเทศอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ต่างประกาศว่ามีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการเพาะปลูกข้าวและลดการนำเข้าข้าว ทำให้ความต้องการนำเข้าข้าวจาก 2 ประเทศที่เคยเป็นผู้นำเข้าข้าวรายใหญ่ของโลกลดลง ซึ่งทำให้การส่งออกในปีนี้เป็นของเวียดนามลดลงด้วย

4. เวียดนามลดราคาเพื่อแข่งขันกับอินเดียจุดให้ราคาตลาดโลกยิ่งลดต่ำลง

การที่ประเทศอินเดียกลับมาส่งออกข้าวอีกครั้งในปริมาณมากและราคาต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ส่งผลให้ประเทศเวียดนามต้องลดราคาส่งออกลงมาเพื่อให้สามารถแข่งขันกับอินเดียได้

เปรียบเทียบราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของไทย เวียดนาม และอินเดีย ตั้งแต่เดือน ก.ค. 2554 - ก.ค. 2555

5. ปากีสถานขยายตลาดส่งออกข้าว

สมาคมผู้ส่งออกข้าวปากีสถานตั้งเป้าการส่งออกข้าวในปีงบประมาณ 2554/55 จำนวน 4.6 ล้านตัน มูลค่า 2,500 ดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2553/54 ร้อยละ 24.32 และ 23.76 ตามลำดับ

ตลาดข้าวที่สำคัญของปากีสถานในส่วนของข้าวบาสมาดิ ได้แก่ ตะวันออกกลางและอิหร่าน ส่วนตลาดข้าวที่ไม่ใช่บาสมาดิ ได้แก่ แอฟริกาและบังคลาเทศ นอกจากนี้ปากีสถานกำลังจะขยายตลาดในแอฟริกาใต้ จีน มาเลเซีย และอินโดนีเซียด้วย

ปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกต่อการส่งออกข้าวไทย

ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2555 นี้ คาดว่าจะมีปัจจัยหลายประการที่จะส่งผลดีต่อการส่งออกข้าวของไทย ทั้งจากสภาพภูมิอากาศในหลายภูมิภาคของโลกซึ่งอาจจะส่งผลต่อภาวะอุปสงค์อุปทานของรัฐผู้ผลิตหลายชนิด รวมทั้งข้าวด้วย ขณะเดียวกันความต้องการข้าวของประเทศที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักก็เป็นอีกปัจจัยที่ต้องติดตาม ซึ่งสมาคมได้รวบรวมปัจจัยที่จะส่งผลในเชิงบวก ดังนี้

1. สภาพอากาศของอินเดียและสหรัฐฯ

เมื่อเร็ว ๆ นี้ มีรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ โดยฤดูลมมรสุม ซึ่งจะพัดพาฝนมาตกในแหล่งเพาะปลูกได้ล่าช้ากว่าปกติประมาณ 2 สัปดาห์ และปริมาณฝนลดลงประมาณ 22% ซึ่งภาวะดังกล่าวอาจจะส่งผลต่อการเพาะปลูก และปริมาณผลผลิตธัญพืช

ขณะเดียวกันก็มีรายงานว่า สหรัฐฯ กำลังเผชิญกับภัยแล้งกินบริเวณกว้างและรุนแรงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2499 โดยพื้นที่ 55% ของ 48 รัฐ (คิดเป็น 58% ของพื้นที่ทั้งประเทศ) โดยเฉพาะพื้นที่แถบชายฝั่งตะวันออกและแถบมิดเวสต์ (ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ) ประสบภัยแล้งรุนแรง อันเนื่องมาจากอุณหภูมิที่สูงผิดปกติ ส่งผลกระทบอย่างมากต่อพืชไร่โดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และถั่วเหลือง

2. ความต้องการข้าวจากประเทศจีน ทำให้เวียดนามหันไปสนใจตลาดจีนมากขึ้น

ในปีนี้เป็นประเทศจีนมีความต้องการนำเข้าข้าวปริมาณมากเห็นได้จากนับตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมาได้มีการซื้อข้าวจากเวียดนามประมาณ 1.2 ล้านตันแล้ว และคาดว่าจีนยังคงมีความต้องการนำเข้าข้าวอย่างต่อเนื่อง

3. ค่าเงินบาทของไทยอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับค่าเงินเหรียญสหรัฐฯ

การที่ในช่วงนี้ ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงส่งผลให้ราคาส่งออกข้าวของไทยปรับลดลงด้วย ซึ่งนับว่าเป็นผลดีต่อการส่งออกข้าวและสินค้าส่งออกอื่นๆ

เปรียบเทียบราคาข้าวสารส่งออกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กรกฎาคม 2555)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน	อูรุกวัย
4%-7% / 100% B	594	585				585
5%	578		405	420	450	
10%	572	575	400			575
15%	568	560	390			
25%	556		370	380	415	
ข้าวเหนียว	572			410	480	

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน (เอฟโอบี)

ที่มา Riceonline.com, Oryza.com

เปรียบเทียบราคาข้าวเปลือกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 23 กรกฎาคม 2555)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	จีน*	บราซิล	อูรุกวัย
ข้าวเปลือกเจ้า	346	360	259	271	396	345	-
รัฐบาลกำหนดราคา อุดหนุนเกษตรกร ผ่านโครงการต่างๆ	15,000 บาทต่อตัน (US\$472)		5,000 ดอง ต่อก.ก. (US\$240)	12,500 รูปี ต่อตัน (US\$226)	2,400 หยวนต่อตัน (US\$376)		

ราคาต่อหน่วย : เหรียญสหรัฐฯต่อตัน

ที่มา รวบรวมจาก Riceonline.com, Oryza.com, www.ricebrazil.com

หมายเหตุ * ราคาข้าวเปลือกข้าวเหนียว (indica) ต้นฤดู ประกาศโดย The National Development and Reform Commission; NDRC

ข้อสังเกต

1. แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งราคารับจำหน่ายข้าวเปลือกสูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เพื่อดึงราคาข้าวสารทั้งในประเทศและส่งออกให้สูงขึ้น แต่ขณะนี้ราคาภายในก็ยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นตามที่ต้องการ ทั้งนี้เพราะไม่มีแรงหนุนซื้อในตลาด อันเนื่องจากการส่งออกลดลง
2. แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่ง โดยมีส่วนแบ่งในตลาดโลกถึงร้อยละ 30 (ตลาดการค้าข้าวโลกมีเพียง 8% ของการใช้/บริโภคทั้งหมด) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ภายใต้ตลาดการค้าเสรี ซึ่งยังมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้อีกมากมายเป็นตัวกำหนดราคา อาทิเช่น ภาวะการเพาะปลูกในประเทศต่างๆ, ภัยธรรมชาติ, คู่แข่งขันในตลาด, อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายภาครัฐของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น
3. ราคาข้าวโลกไม่น่าจะปรับตัวสูงขึ้นได้มาก หากไม่มีสภาวะความผิดปกติทางอาหารที่ผิดปกติอย่างร้ายแรง เช่น ภัยพิบัติต่างๆ ทั้งนี้เพราะ ขณะนี้ไทยถือครองสต็อกอยู่ประมาณ 10 ล้านตัน และอินเดียมีสต็อกสำรองอย่างน้อย 30 ล้าน รวมแล้วคิดเป็นการค้าข้าวโลกทั้งปี และแม้จนขณะนี้ที่ข้าวไทยหายไปจากตลาดโลกครั้งหนึ่ง ตลาดก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะถูกกระทบกระเทือนแต่อย่างใด การค้ายังปกติ หน้าข้าวราคายังปรับตัวลง อันเนื่องจากไม่มีแรงซื้อเข้ามาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตกอยู่ในสภาพ bearish หรือ ชบเซา นักวิเคราะห์ที่เห็นตัวเลขสต็อกข้าวแล้วเห็นว่า ประเทศไทยจะต้องระบายข้าวออกมาในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และจะมีผลให้ตลาดยิ่งชบเซา

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

สภาพการณ์ในปัจจุบันที่การส่งออกไม่สามารถขับเคลื่อนได้ และปัญหาเรื่องความสามารถในการแข่งขันของไทย เป็นสิ่งที่เกิดมาแล้วกว่า 10 เดือน เป็นสิ่งที่เหนือความคาดหมายของรัฐบาลแต่ไม่ได้เหนือความคาดหมายของเอกชน เวลาที่ แนวโน้มที่ไทยจะสูญเสียตำแหน่งผู้นำของวงการข้าวโลก มีอยู่สูงที่สุด แต่การเสียตำแหน่งผู้นำของโลกในเรื่องการส่งออกข้าว ในขณะนี้ไม่สำคัญหรือเร่งด่วนเท่ากับปัญหาเรื่องการจัดการสต็อกข้าวของรัฐบาล เพราะรัฐบาลคงเห็นประจักษ์แล้วว่า การขายข้าวจีทูจี ในสภาพความผันผวนของตลาดโลกการค้าสินค้าโภคภัณฑ์ไม่ใช่เรื่องง่าย อีกทั้งจังหวะและโอกาสของรัฐบาลชุดปัจจุบันค่อนข้างมีความคลาดเคลื่อนไปตลาดโลกไม่อำนวยและอุปสรรคเกิดมีมากอันเนื่องมาจากคู่แข่ง สภาพการณ์จึงแตกต่างจากสมัยเดิมที่รัฐบาลไทยรักไทยเคยใช้นโยบายจำหน่ายแล้วได้ผลพอควรเพราะตลาดอยู่ในช่วงจังหวะขาขึ้นขณะนี้ สิ่งที่รัฐบาลกำลังเผชิญคือความสามารถในการบริหารจัดการสต็อกข้าวที่ล้นคลัง และการบริหารงบประมาณ

สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยยินดีที่จะร่วมหารือกับภาครัฐเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการสต็อกข้าวรัฐบาล ด้วยความปรารถนาดีต่อประเทศชาติ ซึ่งหากสามารถกำหนดกรอบพื้นฐานที่ทำงานร่วมกันได้ น่าจะบรรเทาปัญหาการจัดการข้าวจำนวนมากในคลังได้ในระดับหนึ่ง

จัดทำโดย สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย เลขที่ 37 ซอยงามดูพลี ถ.พระราม 4 แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
โทรศัพท์ 0-2287-2674-7 โทรสาร 0-2287-2678 อีเมล: contact@thairiceexporters.or.th www.thairiceexporters.or.th